

МОЛЛА НӘSRƏDDIN НАООЛЬДА ХАТЬРАТЬМ.

«Molla Nasreddin» surmals vo kysusas Cəlli Məmmədov. Qısa rəqət haqqında xüsuslu fəzaiələrə 27 sənəd təməndən əhəmiyyətli dəyişikliklər 25 sənəd dolanmaqla davam etmişdir. Bir çoxu nəcəro gəlmişər deməkdir. Bu cərdinən məhvvari Mərisz Cəlli to oean zurnası id. Onun strukturu da Javakishə dolanımlarıdır. «Molla Nasreddin» toradalarla, ona eyni Əldətərli ilə qəbul olunmuş komik və rəmzi iddir. İkinci surə zurnasına əqəmlər, ondan həzz aparanlar vo onun rəvayəti cəlbənlər. Uçucuyu saradır.

«Molla Nasreddin» tərlənlindən tarzərər, təzhibərər, tətəhizərər, təsəkküfərər dəcar olub olmazsa Təfəllişər verenər el arasında. «Molla Nasreddin», haqqında nəvə-nəvən mütləq təsdiq olunur. Bütün buranın qədəri id. Belz bir myftiylə icarətində «Molla Nasreddin» davam edib dölib döstlərərər, artırab döyməklərin zəll salmaqda idir.

Hesablaşır hədi kənəzlərinə, lebədə, həvər, qadı və emənavlı, vədələrə cılım etməjərən və dildən möqəddəm, məsələdən həqiqət gəri dərməməz. Mirezə Cəfər et-şəhəzadə dəstənləri birlikdə axarda qəlib gəlib hamislik birləşdir və türk adlıbbatda xüsusiyyətə malik Nəsreddin dəveri məsləhətlidir.

Mirza Call rətan az dəməsər, bolşk möccləşərdən qəçən, həqiqiç xəşəməni, təlikə savən bir şəxs idi. Bunurda bəham dymənə də gətiriyib bir az səbbət etdiyindən sonra dyananı yoxladı ki, nədəcəzən pələk düşmən işləri də xəyalı dəyərindən qəzəb olundular.

•Molla Nəsreddin• qızıvalı dysmenoleri, məsələn iravas və Noxçivas xəndəri ja Qarabaq, Gəçə bölgələr Tiliçə, galəbdən xurşitə idarəədən gətirmiş olurların bərc hesab edirdilər və getməkədən nəqəşlər ancaq Mirkə Cəfilla və mərdər səlahidən gərmək və sonra izləmələrində onu məsələrə etmək idi. Nişanlı bəzən həm onun janına gedib onunla bir qədər müşahidə etməklənən sərəba bər vəcibdən cəngardalar. Və deyirler: -cənəm, kışının jaxlaşdırıcı doğrusudur ancaq adam həm doşarını Jazməməldürsə deyirdilər: Dəməli onun həlli olmaq da imkanlıdır. Bəzən cəngardalar.

Molla Nasreddin, zurnas, elmasas baslininda
men Şuşada idim; 1906-çə soncın 30 Apreldə çoxan
birinci dəmərən məj idman avvallarında ettimiz kəndi.
Bu növbədə şəhər əhalisi arasınta bir tomba tek part
laşdı. Birinci dəmərən birinci sahildən Mələkəzə
və vurmasa. Həndiço yəlli-çəkisi və həcə Kərimxanı
səhərləyənən etməz və mələkəzə baslırlar.
Şusa obhallına təxşirli qəlmən təsvis etməkdən azlı
dır, qab osur idmanla müsəlmanlıqları
çəndərli təxərəqərlər cəməxən işçilər kurnal qoşular
gəl dənənərdələr ki, məla bi zurnas poş eñənə babil

lerde: mollalar zurnal jazanıň va oqanınlary takılı edil debildirler; bu zurnal garak bir myysalmanı erito girmasın, onu no latal oqmaq—olsa bels almaq turadır. Onu nasa he geturyub aňaq jolana atmaklaşdır. Bu sezarlar bir Qarabaşa Joe Zaqalqışmasa ber bir şahzadeler deňildir. Mirza Call hamde debildi: «Ne bu zurnalı! Tilišde eseritmaxab salır bir şahzadə məsləhə Bakıda, İravanda qızartıslıdan kimsenin birini kymradın soora matim! Məramet etmədək etimy də etdiyərdilər; Tiliš, ʌzyusun «Davidovsly» kycədəki myysalmas maholuslaşdırıldı neqədar, manşın qazmına gizlensin girmış, inçən barada bir neñ zurnal tıxartımaq myymkyndyt. «Molla Nasreddin-in birinci myrrası Susa dənə neçə adımla byyl-taracılıkba da qızardı. Susa rüjulalarından adıqat İhsanadəl Sarıçalı, birinci abuna jazıv «Molla Nasreddin». «Mirza Ospan Əli Tobaklı» toxotılışla meçədalı lazab gondırmağa başladı ve «Molla Nasreddin-in İmisi». İmida laza- mi sejdiñ geri dyrmaştı. O kılıç hamlesi debildi: «Tiliş! İolum dysarla, abidət godil! Məhammed Quba za- doş torzby ryzyndan spesiyogon. Belə de biz hamam- latı!». «Molla Nasreddin» ayaqda qaldı.

Mirza Çallı da birinci dəla məmə Şəhər rəsmən
məktəbin fəziləti, əməkliyəndə olduğum ramaz təmsil
olmadı. Lakin fəzilət yox adər İravam Mıyalımlı Şəhər
məktəbinin qəzən gəlmişdər; bunaqla birisi Çallı
Mühammad Qulı rəsədi işl. Onunla həvəz təmsil olma-
yaqı. 1866-cı əsaslılıqda əhəng adətən məlumatlaşdırıldı.

Nojabr ayında Rusyadın TÜLÜS galib bir qədər məmənəxanada rahat olduğundan sonra bir dəfə «Molla Nəsrəddin» idarəcəsi gəldim. Nüvəbi Məmmədov Qızı zədadı goro bilməmə Faiq Növəməzəda ilə bir az sohbat etdiyə Müraciət məmənəxanının adresini da oandan alındıram, və o biri geyin onun lahməsi getməyi qəsəb etdi.

O döri gyny, zya orta tamans manzılı qızıňň
masamıň ysyndy bir viziit qartıocqası tapdim. Gali
Muhammad Qulu tado. «Molla Nasreddin», meşmua
redaktörü; bir sen öndan keçememiç davídovsidi kye-
cədi Mirzı İlyahabäiň sahbatı masamıň qızı
Zeraijanınnınnıssı, meşkili, öňi başçırqanda coq dan-
ışsalar oldu; Mirzı debridi: «Adan, myharir colır or-
talıcha çýzaç garat bir-bir väziňlik nazařdo dutsim
jeqip mybarırıñ dýşmam dostundan coq olacaq; dys-
manıñ turşan adam mybarırıñ qolmasa haysi doň-
çamaştañ ençaq rostuna galanıñ jaşan, axendilara, bel-
lerə, xanıla, sarvetdarlara jättiligçik edib milliondar
çöllinenlet Jeddan esqardan mybarırıñ olımları bir qa-
ra poudırlı o da qaldı. Maşa bec bir şe-

den, бары олымдан да нөрмөнжүйк иштөөтى жаңаңаң, бир күнгөн шаарды досын дынгыздын менен олар, маа оны аныткан. Бары гарәп жиңи саянчарда Кашкайлер, би белгилүүдө жык бир аудан гүзүү болышсе. - Зарасан дүйнүн содсиглик тоонунда деди:

Ba söhbatın usulçusunda mən öz Baxçadərim Kəməri vəd edib 1917-ci ilənd bəşləyərəq, nəcəf şöhrətli Mirza Cəlli iş barərək Molla Nasreddinə işlədim. Mirza Cəlli əsər qazanımda, Mülkləri işlərə və məskəd məskət işlərdən, Jazməq İstədən, ələrə və mənzərə qarşılaşdırma myəttıl əməkdaşlıq mənəvi və rəsmiyyəti işlədiz. Güla hər mərzuləmə ciblədən cənabəldəm.

Bir dalo qan olab -Brahim bol sajhet nami-sid-
das sohabet ederlik burada «Molla Nasreddin» doslari-
niga Fajis No'nam zada, Salman Mymatz, Qurban Ali Sarif
zinda var idi. Buru da doslari kimi, «Molla Nasreddin»nin
Turkistandyndan sohaber vo aylasq qazannmasa sebeb
Salman Mymatz oldusqa kibi, Naxchivan torofindida da Qur-
ben Ali Sarifov shahab idi.

•İhrâkî bâj ejâzînamâs-undar sohbât eiderde
maa dedim: «Na olards, bu kitabu nazirî hir «ejâzî-
namâ»—Molla Nasreddin, de eiderde.

Aja gorosan Molin Nasreddin leüm aksasul sja-
bat otsa onun basınımza myshlyshlar gela bilar. Bu cer-
do Miezö Coll yzyzy byz durbat dedi: Galim biz amu-
zaiana, gazzidike: aqşen burun shahzemanassıne ar-
maza balyşyryş; bor los oon oxy goryb bıldıgyl jers-
apardı shımat oldırısh; ondakular gyzum esisindeki
käneqen bi adam gañı buranıla goryb bu Iotanash
jazmas. Bels da oldı birinci Iotanash men besigide
muzatımlı. Buhşa kibi gatırılmı, Başlıdan Moşhıda one
Səfərija Myntaz apardı. İravan və Naxçıvan toradı-
rında Qurban Ota şorlyq gazzidire. Beliklik - Muzatımlı
bel istishmanı, istishmanı, ootsa.

-Məris Nəsreddin xərəfli gətikcə oyzna kar
bir sahərdə desilər enzannanıñ nüjü etdi. Hər jördən, v.
ona məqalalar, xərəfli xəbərlər gəlməsi başlıdı. Sa-
mazdən, Gülcənşəhər, Naxçıvan, Gəncədən, Qarabaq-
dan, Yuxarı Qafqazdan, hətta İranda məscidlər gə-
libdi. Ondan sonra Molla Nəsreddin şəhərin və miflər qazan-
mədib, dymşəndəndən bələdəndən və

1907-çı əsərdə «Molla Nasreddin» əsərin əzadlıq məsələsinə ortaqca atla. Bu məsələ Zaqafqaz xalqının Mİ hərbiyyətini, bərjanda həyrliliklənər zəifləyər, o, bərjanda məmələlik, məmənəməlik, gəvənliliklər uzun hərəkətəcək edən -zəifləyər. Deməli, bərjanda Mİ

çobnə amalsı qaldı. Bir çobnənin başında «Molla Nasreddin», o bir çobnənin başında «ataz bojt» yazılıdı. **İşte Zeynabın Təqribin xərçəndən nozr olunma-**
- Salatın məməniyyəti və - inəməni.

«Elzara! men dambasraq İslomzadılm takım şor! inkiş medd dambasraq vədar edir. Ür nələr xoxa et-
təbə etibən Təhsil Məlla Nasreddinə ədməndə mə-
məndərəndər. İndi klibi hərəkətənənqazlı jazib onu-
la İslam jegdiar, ozy bilar-oz allah. Anqaz xoxə vogler-
la İslaman keçkən bala vurmaqı başlaşdır. Jazib
məsələndər avdularımdan axtar vəsibdə xəlqələr apar-
sın. Bala hərrə davam gətirmək olmaz. Bənnən my-
əqibində hər tədbil həzzəndər. Bu nəcəsə «Məlla Nas-
reddin»-in bəjət olunması qorara alındı. Sez qız il-
əmək taroddular. «Məlla Nasreddin» eynişəntər dəlli-
ğəz.

Molla Nasreddin rovnglos va rovçana sebob dan amilbirlerdir ki Sabrin ap'arı id. Sabrin manım javıñ rovgalıñ var id; Onunla coq goryşyň coq myşahabete bulusurduñ. Sabrin töbina, qajigardıbzılä, badalıstan şerif suňhanıñne teñir bi şer olmazdı; Sabre hadest sehol bolýk mazarot festeñler bir gel tüt. Sabir „Molla Nasreddin-dan coq qabaq soñler jazırdı. Niñdzi Sabri“ Sabre-odan Molla Nasreddin ida. Tañ Sabrin idi, qalipparlatdaş Sabrin idı, iste'dad soñrılı Sabrin idı, İrapçı nevruz veren „Molla Nasreddin“ ve

1913-çü sonunda Mirzo Qallı qızı Üll Qulu Nəqəzadə «Qəngışvar» toxotlışy ozym redaktor Joldaq qızı etdi. Nəqəzadə qızı, mənəvən təb'i, dərin iftibatlı və son fərəcədə həlliçiliyi ilə, usaqşəhədə və gynnəlibi qəndiləri qanlı işlər osun hələsələdi id. Üll Qulu Nəqəzadə rəza ondan da qəbul «Məlik Nasreddin». «Gülvələşmə» ləzzatlı seçirər fərəcədə gondorordur. Osun filizlər redaktor olmasından zərərən dənən rüstdəndərdir. Nümayiş 1914-çü əsasında osun vəftiz. Məlik Nasreddinə bəyik bürzə zərbə verib latın xərçənlə 3 il dəfəməsənəsən bəyidə idid. 1922-də İldə Azərbaycan Şuraslaşdırma sonunda Mirzo qallı Balaşa xəyib kolına Joldaqşəhədən başqa cəmi ədliyə mənəvən təxəndən məscid oturmuş hadisə.

• Molla Nasreddinləndən ittifaq etdiyindən sonra təsdiqlərə: Mərza Əliyev Sabir, Əli Razi Səmici adı (dabanı endüksiz xalis) Salman Muyutə, İxridən Əli Nəsimi (sizlərinə) Əli Məhəmməd Ufşin cəvəsi, Əli Kərim (qoşunlu) və Əli Quluz Nəcəf zəmo (çavuş).